

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

на годину	6 дин.
на пола године	3 дин.
за стране земље на годину	9 дин.

Среда 1. Јануара 1892.

Цена је огласима 6 дин. пара од врте
Преплату ваља слати упутницом на општински
суд а све кореспонденције на уредника
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
Неплаћена писма не примају се.

ГРАЂАНСТВУ ВАРОШИ БЕОГРАДА

Суд општине вар. Београда, на основу члана 19. а с погледом и на чланове 13. тачке 6, 18. и 22. зак. о општинама

РЕШИО ЈЕ, ДА СЕ САЗОВЕ

ОПШТИНСКИ ЗБОР

НА ДАН 5. ЈАНУАРА 1892. ГОД.

РАДИ ИЗБОРА

ДЕСЕТ ЛИЦА ИЗ СВАКОГ КВАРТА:

ОСАМ ЗА ЧЛАНОВЕ И ДВА ЗА ЗАМЕНИКЕ СТАЛНИХ ЧЛАНОВА КВАРТОВНИХ БИРАЧКИХ ОДБОРА.

ЗА 1892. ГОД.

Ко може бити биран за члана или заменика члана сталног бирачког одбора, одређено је у чл. 19 закона о општинама.

Право гласања на општинском збору, према чл. 14. закона о општинама имају сви пунолетни чланови општине. који плаћају 15 дин. годишње непосредне порезе, а који нису под старатељством или који по прописима чл. 16. и 17. овог закона, право гласања немају или су га изгубили. У задрузи имају право гласања на збору сви задругари, ма сви окупа не плаћали 15 дин. непосредне порезе, ако нису чланом 16. и 17. изузети: Тако исто имају право гласања и она лица, која су ослобођена од плаћања порезе по члану 61. тачке в. и г. закона о непосредном порезу) што су по стала неспособна за рад, или су инвалиди, или они, који примају милостињу из државне касе.

Немају право гласа на општинском збору:

1. они који су осуђени због злочинства, докле своја права не поврате, или који су лишени грађанске части за време пресудом одређено, као и они који су осуђени због преступа, који безчасте и јавни морал вређају, док не прође година дана од дана издржане казне;

2. који се налазе под судским ислеђењем за дела под 1 наведена;

3. који су пали под стециште за време док стециште траје.

4. који су под полицијским надзором;

5. који ма колико дугују у име порезе осим текућег полгођа. Официри, војници сталног кадра не учествују по 16 ом члану закона у саветовању општинског збора.

Збор овај почеће у 8 часова изјутра а бирачи могу долазити на изборно место до 6 часова у вече тачно, у које ће време престати пуштање бирача на биралиште.

Гласање на овоме збору вршиће се по квартаовима и то на овим местима:

а) За квартал варошки — у основној мушкој школи код саборне цркве (дубровачка улица).

б) За квартал теразиски — у теразиској муш. школи (улица 2 јаблана);

в) За квартал дорћолски — у основној мушкој школи (Душанова улица);

г) За квартал савамалски — у основној мушкој школи улица Краљевић Марка.

д) За квартал палилулски — у основној мушкој школи (школска улица); и

ђ) За квартал врачарски — у основној мушкој школи (пријенољска улица, спрону војне болнице).

Биначки одбори састављени су овако:

а, за квартал варошки: Председник Милан Капетановић, одборник заменик Др. Марко Т. Леко, одборник; чланови: Коста Аврамовић сарач, Јован Гагић терзије, Манојло Кљидис трговац и Младен Ф. Љубинковић трг. заменици: Стеван Ловчевић и Сава Антоновић професори.

б, за квартал теразијски: Председник Мил. Д. Банковић, одборник, заменик Мића Пртровић, одборник, чланови: Јеремија Прокић ћурчија, Мата Срећковић, трг, Радован Миленковић столар, Петар Палић, бравар, заменици: Ђока Ж. Нешић, трг. Илија Јаковљевић трговац.

в, за квартал савски: Председник Радов. Филиповић, одборник, заменик: Мих. М. Ђорђевић, одборник; чланови: Пера Павловић књиговезац, Владислав Чортановић, трг. Лука Ђеловић трг. Таса Данчевић, трг. заменици: Јеврем Главинић, трг. Вуја Ранковић приват

г, за кв. врачарски: Председник: Коста Главинић, одборник, заменик Мата Јовановић, одборник, чланови: Васа Лазаревић, каф. Ђорђе Н. Петровић, бакал. Јован Д. Јовановић, писар мин. просвете, Стеван Јорговић, фабрикант; заменици: Сава Вељановић, хлеббар, Владимир Губеревац, каф.

д) за кв. палилулски: Председник Ђорђе Димитријевић, одборник, заменик М. Велизарић, одборник; чланови: Милеико Марковић, каф., Тодор Каменовић, каф. Богосав Марјановић каф. Коста Т. Ђорђевић, баруџија, заменици: Риста Крстић, калдрм. Мита Лазаревић каф.

љ, за кв. дорћолски: Председник Илија Ђорђевић, одборник, заменик: Филип Васиљевић, одборник, чланови: Петар Матић бак., Рафаило Јелишић, трг. Никола Кики, трг. Јеврем Петровић терз. заменици: Моша С. Демајо, трговац, Хранислав Поповић, кројач.

Од суда општине вар. Београда 24. Децембра 1891 год. Абр. 4852.

ГРАЂАНСТВУ ВАР. БЕОГРАДА

Решењем суда општине вароши Београда од 20. Новембра 1891. године. Абр. 3205. са зван је био збор грађана београдских на дан 15. Децембра 1891. год. ради избора тридесет и два одборника и шеснајест заменика.

На овоме збору није се могао извршити избор овај са тога, што није дошао онолики број гласача, који је потребан за пуноважно решење ствари, према чл. 13. тачке г. алинеје 2. закона о општинама.

Услед овога суд општине вароши Београда решењем својим од 16. Децембра 1891. год. Абр. 4472., сазвао је други општински збор на дан 19. Децембра 1891. год., на коме су са апсолутном већином гласова према члану 22. тач. 7. зак. о општ. изабрати

А) ЗА ЧЛАНОВЕ ОДБОРА:

Г. г. Ђорђе Новаковић, члан касац.
Милутин Марковић члан касац.
Никола Вулковић, трговац.
Велимир Тодоровић, адвокат
Михаило Јанковић кафец.
Андра Одавић, трговац.
Коста Главинић проф. В. Шк.
Милан Капетановић проф. В. Шк.
Др. Лаза Пачу;
Др. Марко Леко;
Таса Капетан-Спасић, свећеник
и члан конзисторије
Ђока Димитријевић, апотекар;
Никола Р. Поповић, учитељ
Марко Велизарић чл. Гл. Конт.;
Никола Ђирић, пред. вар. суда;
Др. Павле Поповић инсп. санитета

Г. г. Никола Хаџи-Поповић, пенз.
Стеван Чађевић, енжењер;
Светозар Воторић, каф.
Љубомир Јовановић проф. Уч. Школе
Милош Трпковић, хлеббар;
Мата Јовановић, бл. Упр. Фонд.
Милан Петровић, енжењер;
Адолф Шток, грађевинар;
Михаило Бончић, члан апелац.
Радован Филиповић, члан апелац.
Сава Вељановић, хлеббар;
Раденко Драговић, трговац.
Коста Б. Михаиловић, гостион.
Мићо Петровић, бакалин;
Михаило Д. Банковић, шпед.,
Димитрије Гајић, сандучар

Б) ЗА ЗАМЕНИКЕ ЧЛАНОВА ОДБОРА:

Г. г. Ђорђе Ж. Нешић бакалин,
 Коста Петровић, бакалин
 Соломон Авриел, трговац
 Лаза Дашковић, гостионичар.
 Д. Алкалај адвокат;
 Др. Милан Радовановић;
 Лазар Радоњић, јорганџија.
 Михаило М. Ђорђевић, бак.;
 Милан Ђорић, земљоделац.

Г. г. Илија Ђорђевић, предузимач.
 Филип Васиљевић, потживач (нал-
 бантин).
 Гавра Бркић марвени трг.
 Јован Христић, приватије (бив. ка-
 феџија).
 Јован Ђуровић, шпекул. трг.
 Ђорђе Неранџић, ужарски трг.
 Светозар Ристић, машиниста.

Избор је овај пуноважан, према чл. 13. тачке г. алинеје 4. чл. 22. тач. 7. и чл. 37. тач. 7 зак. о општинама, о чему се грађанство вароши Београда извештава.

Од суда општине вар. Београда 23. Децембра 1891. год. Абр. 4846.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

103. ВАМРЕДНИ САСТАНАК
24. Новембра 1891 године.

Председавао председник г. М. Р. Маринковић од одборника били: г. г. Л. Дашковић, К. В. Михајловић, В. Виторовић, М. Капетановић, И. Цветановић, Д. Најдановић Љуб. Јовановић, Р. Ђирковић, Р. Петровић, М. Велизарић, Ф. Васиљевић, Ј. Станковић, Р. Драговић, В. Николић, К. П. Михајловић, К. Д. Главинић, В. С. Новаковић, М. Јовановић, А. Одавић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 21. Новембра 1891 године, и примљен је без икаквих измена.

II.

По прочитању акта истражног судије за варош Београд, Абр. 3164 3211, 3097, 3212, 3099 3098, којим се траже уверења о имовном стању и владању извесних лица, одбор је изјавио, да су му Антоније Радовановић, Фрања Рифосек и Ђорђе Стјепчевић непознати, да је Душан Лозанчић берберин доброг владања а средњег стања, и да су Коста Сарајевчић, чиновник, и Алекса Радосављевић бив. дрвар. доброг владања и доброг имовног стања.

III.

Продужен је претрес буџета расхода за идућу 1892. годину.

IV.

Пошто су ноћи у Децембру месецу дуге то је нужно да се број ноћних стражара још до 1. Децембра 1891. године повиси на 20, то је одбор општински на предлог председника општине решио, да се број ноћних стражара повиси на двадесет од 1. Децембра 1891. године да се овај вишак ноћних стражара за Децембар месец плати из овогодшњих уштеда буџетских а од првог Јануара 1892, год. из предвиђене буџетске партије, на плату ноћних стражара.

104. РЕДОВНИ САСТАНАК
25. Новембра 1891. год.

Председавао председник г. Милов. Р. Маринковић, од одборника били: г. г. Н. Р. Поповић, Мил. Марковић, С. Чађевић, Љ. Јовановић, Р. Драговић, Ф. Васиљевић, В. С. Новаковић, Мата Јовановић, Р. Ђирковић, К. Б. Михајловић, Г. Бркић, Р. Петровић, К. Б. Михајловић, Ј. Станковић, С. Авриел, В. Виторовић, М. Капетановић, М. Велизарић, А. Одавић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 24. Новембра 1891. год! и усвојен је без икаквих измена.

II.

Одборник г. Андра Одавић предлаже, да се накнадно стави у буџет за идућу годину извесна сума којом би се награђивали грађани, кад као повереници на општинском послу рада, Одбор је прешао на дневни ред преко овог предлога.

III.

Председништво износи одбору на решење пројект буџета гробљанског за 1892 годину.

IV.

Одборник г. Милутин Марковић пита, да ли су рачуни гробљански склопљени и од главне контроле прегледани према ранијем решењу одборском;

По објашњењу председништва, да рачунополагач још није склопио рачуне ма да га је позвао да то уради и да према томе рачуне гробљанске још није прегледала Главна Контрола, — одбор је одлучио, да суд општински нареди свима рачунополагачима, који су руковали и рукују касом гробљанском; да у остављеном року склопе рачуне гробљанске и спреме за преглед Главне контроле; у противном да суд општински помоћу стручног лица ово уради на рачун гробљанске касе а да се од кривца тражи накнада каси.

V.

Председништво износи одбору на решење пројект буџета општинске трошарине за идућу 1892 годину. *)

VI.

Председништво износи одбору на решење молбу Евгенија Чоловића којом моли да се ослободи плаћања трошарине по новој тарифи на гас за осветљење, што набавља за млињастрство народне привреде.

По прочитању те молбе и мишљење управе трошаринске, — одбор је решио, да се молбалац од тражења овог одбије:

VII.

Председништво износи одбору на решење молбу Црноморског дунавског паробродског друштва кнеза Гагарина, којом моли, да му се учине извесне олакшице у плаћању трошарине општинске на гас за осветљење.

По прочитању те молбе и мишљења управе трошаринске — одбор је одлучио, да се ова молба упути одборском повереништву за трошаринске ствари на проучавање, па да се са извештајем повереништва поднесе одбору на решење.

*) Буџет ће се одштампати засебно

VIII.

Председништво извештава одбор, да је потребно, да се коцком изабере 6 председника и 6 њихових заменика за кварталне бирачке одборе, двадесет и четири чланова бирачких одбора и дванаест њихових заменика, и да се одреди најстарији по годинама члан општинског одбора који ће председавати збору, сазваноме за избор председника општине кметова и кметовских помоћника.

По саслушању овога одбор је коцком изабрао:

Одборника Ђорђа С. Новаковића да председава збору на дан 8 Децембра 1891. и Косту П. Михајловића одборника за његовог заменика;

За председнике кварталних бирачких одбора и њихове заменике изабрао је ова лица, и то:
 а., за кварт варошки: Председник Михаило Јанковић одборник, заменик Никола Р. Поповић одборник.

б., за кварт теразијски: Председник Ст. Чађевић, одборник, заменик Ђ. Димитријевић одборник.

в., за кварт дорћолски: Председник Раденко Драговић одборник, заменик Коста Б. Михајловић одборник.

г., за кварт савамачки: Председник Коста Главинић одборник, заменик Ђорђе Николић одборник.

д., за кварт палилулски: Председник М. Капетановић одборник, заменик Марко Велизарић одборник.

ђ., за кварт врачарски: Председник Миша Николић одборник, заменик Јован Станковић одборник.

За чланове бирачких одбора и њихове заменике одредио је ова лица и то:

а., за кварт варошки: Коста Аврамовић сарајач, Ђорђе Р. Одавић, трг. Милан Миловановић, адвокат и Манојло Кљидис трг, заменици Стеван Ловчевић и Сава Антоновић професори

б., за кварт теразијски: Јеремија Прокић ћурџија, Радован Миленковић столар, Милорад Ж. Тадић апотекар и Коста Петровић бакалин, заменици Тока Ж. Нешић трг. и Милан Белчевић онанчар.

в., за кварт дорћолски: Рафајло Јелишић, трг. Тавасије Савић кројач, Никола Кики трг. Лазар Радоњић јорганџија; заменици: Моша С. Демајо трг. и Хранислав Поповић кројач.

г., за кварт савамачки: Петар С. Спасић апотекар, Јефта Најдановић месар, Владислав Чортановић трг, и Таса Давчевић трг. заменици Јеврем Главинић трг. и Вуја Ранковић приват.

Д., за кварт палушки: Милић Тодосијевић, бакалин, Миленко Марковић кафеџија, Тодор Каменовић каф., Светозар Боторић каф., заменици: Риста Крстић кадраџија и Мита Лазаревић каф.

Ђ., за кварт врачарски: Јован Д. Јовановић учитељ, Настас Димић лебар, Стеван Миљковић бак. и Стеван Јорговић фабрикант; заменици: Сава Вељановић хлебар и Владимир Губеревац кафеџија.

Овако састављени бирачки одбори вредеће за оба збора општинска сазвата у 8—15 Дец. 1891 г. за избор управе и одбора општинског.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Положили заклетву. Ново-избрана управа општинска положила је пред одбором општинским заклетву 18 пр. мес. Тако исто и ново-изабрани одборници положили су заклетву у седници одборској од 23 Децембра 1891. г.

Збор. У недељу, 5. текућег месеца биће збор грађана београдских ради избора сталних бирачких одбора кварталних за 1892 годину.

Едисонско електрично перо. Општина је београдска набавила пре неки дан електрично перо Едисоново, што ће јој служити за умножавање писмених састава. Према услузи коју ово перо пружа, цена је његова веома малена. Оно кошта свега 180 динара свима трошковима и царином.

У идућем броју донећемо тачан опис његовог састава и начин његове употребе.

ПРИМЕДБЕ НА УГОВОР

који има да се закључи међу општином краљ. срп. престонице Београда и г.

Цикосем из Милана о осветљењу престонице Београда електрицитетом.

(НАСТАВАК И СВРШЕТАК)

Одбору општине вар. Београда

II. Произвођење и спровођење електричне струје.

У чл. 7. Допушта се повластичару да за произвођење електр. струје може бити или снага водене паре или ма каква друга природна снага.

Међутим у расписаном стечају за електрично осветљење Београда захтева се: „Произвођење електричне струје да буде динамо-машинама а снага да је снага водене паре.

У стечају изкључена је дакле каква друга „природна снага“, већ је узета куд и камо скупља снага водене паре.

Повластичару чини се дакле сад једна таква олакшица, која врло знатно утиче на цену производње електрицитета а да је та олакшица из расписаног стечаја била позната њему или другим пријављеним понуђачима, ми би без сумње имали далеко повољније понуде.

Према томе чл. 7. имао би да гласи онако као што је с произвођењу електричне струје у стечају одређено, а све остало из чл. 7 што се односи на „природну снагу“, да се избрише.

Ако се пак сад нашло за умесно, да „покретна или моторска снага за произвођење електричне струје може бити или снага водене паре или ма каква друга, природна снага“, онда онај стечај, на основу кога смо добили неколико понуда, не вреди и не би остало ништа друго, већ да се расписе нов стечај. Нема сумње да би под тако знатно промењеним условима добили куд и камо повољније понуде.

У чл. 9. повластичар се обвезује, да има у свако доба довољно електричне струје и т. д. а не помиње се, што би ради сваке сигурности било потребно, да је обвезан да се служи справама за прикупљање електричне енергије, тако званом акумулаторима.

У чл. 10. да се дода, да само *од нарочитој дозволи општинске власти*, у извесним индустр. предузећима, може се производити и неизменична електрична струја која је као што је познато врло опасна по живот оних, који се овоме служе. Поред тога, такође ради јавне безбедности треба да се одреди и максимална јачина струје у појединим спроводницама као и почетна максимална јачина произведене електричне струје у централу.

У чл. 12. да се прецизира где могу бити подземни а где надземни спроводници. Односно ове тачке нејасно је и у стечају одређено. Тамо се овако вели: „дозвољава се, да спроводница за струју буду ваздушни свуда где је то технички могуће.“ Да ли се давањем ове дозволе мислило, да већина спроводника буде подземна или надземна, то се не види јасно из стечаја. Али пошто се надземно спровођење „дозвољава“ изгледа, да спровођење поглавито има бити подземно.

Ако се тако има разумети та одредба у стечају, а зна се каква је огромна разлика у цени међу подземним и ваздушним спровођењем, онда се мора признати, да се о тој околности у уговору, имало и сувише обзира према повластичару јер чл. 14 дато му је право да се користи и каналима варошким, где то буде могуће, за полагање својих спроводника а интереси општине, међутим нису ни уколико у том погледу заштићени, јер није одређено где ће ти спроводници бити подземни а где ваздушни. Према овом повластичар ће где год може употребити ваздушне спроводнике.

Како му драго, тек за подземне спроводнике зна се да су за варош куд и камо бољи од ваздушни.

Поред тога што су ваздушни спроводници далеко јефтинији од подземних, а међу тим врло опасни, они још и накурађују варош.

За сада још обзиром лепоте вароши, можда и нису толико меродавни за Београд али доцније, кад се варош развије, ваздушни спроводници могу општини постати врло непријатни.

У Темешвару, где такви ваздушни спроводници постоје, тамо у врло великој мери накурађују варош.

У Њујорку је, ради јавне безбедности, пре годину дана сама власт уклонила све ваздушне спроводнике.

И кад после 16 27 или 51 године општина наша тражи целокупну инсталацију електричног предузећа, доћи ће можда сама у тај непријатан положај, да спроводнице мења.

Пошто каблови за једну електричну централну станицу с подземним спровођењем

стају много више од половине коштања целокупне инсталације, то се отуда јасно види, какве ће издатке раније или доцније, наша варош имати да сноси.

Да би се дакле Београд сачувао тих евентуалних издатака, нужро је да се у чл. 12 тачкије одреди где ће бити подземни а где ваздушни спроводници.

III Рејон и начин варошког осветљења

И у члану 17 више је вођено рачуна о интересима повластичара него ли општине. У истом члану дозвољава се повластичару, да из извесних узрока може пламене лампе заменити сијалицама и то једну пламену лампу „са четири до пет сијалица“.

Према чл. 23, Интензивност сваке пламене лампе у улицама првога реда биће од хиљаду (1000) нормалних свећа а интензитет сијалица од шеснајест (16) нормалних свећа“.

Кад дакле на место једне пламене лампе повластичар да 4—5 сијалица, онда је место 1000 норм. свећа светлости, дао само 64—80 норм. свећа. Таком заменом једне пламене лампе, општина губи од свога осветљења 920—936 норм. свећа а то значи да 11 до скоро 15 пути више губи, по што добија.

Али овде не треба изгубити из вида, да произвођење електр. светлости у пламеним лампама далеко је економније по у сијалицама. Тако, док се једном коњском снагом у неподељеној светлости пламене лампе, може произвести интензитет светлости од 1500—2000 норм. свећа, дотле истом електричном струјом, могу се подмирити само 10 сијалица од по 16 норм. свећа.

Приликом поделе електричне струје, опада у поменутом примеру, произведена светлост на 1%. — И у колико се даље иде с поделом струје, у толико је слабији постигнути ефекат светлости. Истом количином струје може се дакле подмирити једна пламена лампа од 1500—2000 свећа кад је сијалица по 16 норм. свећа, свега 160 норм. свећа или 13 сијалица по 10 норм. свећа свега дакле 130 норм. свећа.

Зато дакле, не може се од повластичара тражити, да једну пламену лампу замени са толико сијалица, колико би нужно било да се интензивност једне пламене лампе, потпуно сијалицама, надокнади. То лежи дакле у самом начину произвођења електр. струје. Истим снагом добија се у пламеним лампама куд и камо већи интензитет светлости, по у сијалицама.

Овај пример јасно показује, како је не економно, управ раскошно, произвођење електр. светлости у сијалицама.

При свем том, та околност не одговара одвосу, који је у уговору предвиђен, т. ј. да се једна пламена лампа замењује са 4—5 сијалица. А да су и овде интереси повластичара знатно боље заштићени од интереса општинских, имамо доказа у ценама

У чл. 29. одређене су цене за срави сахат горења! за једну сијалицу од 16 н. свећа 3.5 паре дин. а за пламену лампу до 1000 н. свећа 40 пр. дин. кад се на место једне пламене лампе, која за сат горења кошта општину 40 пр. дин. добија 4—5 сијалица, које стају укупно 14—17.5 пара онда се таквом заменом од свакога сата горења повластичар користи са 22.5—26 пр. дин.; то значи да му је поклоњено скоро 7 сијалица. Према томе за сваку пламену лампу, повластичар био би дужан да да, не само 4—5 већ преко 11 сијалица. Ра-

дун је дакле прост кад нам повластичар једну сијалицу за сахат горења рачуна 3.5 пр. дин. онда за 40 пр. д. (толико стаје сахат горења једне пламене лампе) дужан је да нам да скоро 11.5 сијалица.

Овакав је резултат, кад се за основу рачунања узму делимичне цене осветљења, а кад би се узела укупна цена од 80.000 динара годишње, онда би резултат био за општину још много повољнији. —

Овом приликом намеће нам се питање, да ли су за улично осветљење боље пламене лампе или сијалице.

Као што смо већ видели, само помоћу пламених лампа може се, односно јачине светлости рационално утрошити примењена (парна) снага. Али, та одвећ јака светлост за улично осветљење није подесна, јер за улично осветљење захтева се, да није сувише бљештеће и да су извори светлости у што мањем растојању. Не треба изгубити из вида, да интензитет светлости опада у квадратном односу према одстојању осветљенога предмета. Ако дакле извесан извор светлости на одстојењу од два метра има 1000 н. свећа, то на растојању од 4, 6, 8, 10, 20 мет. јасноћа осветљене површине пада за $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{9}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{25}$, $\frac{1}{100}$, или на 250, 111, 62 $\frac{1}{2}$, 40, 10 норм свећа.

То важи за оне зраке, који одвесно падају на осветљену површину. Али како пламене лампе, да би у опште могле повећу површину да осветле морају бити намештене на одговарајућу висину улице, то зраци светлости не падају отвесно, већ косо, и усљед тога за извесан степен, ефекат светлости још опада.

Поред тога, да би се од бљештеће светлости пламене лампе, око сачувало, намештају се парочите кугле од мутнога стакла којима се у напред од осветљавајућег ефекта 20—25% губи.

Што се тиче употребе сијалица за улично осветљење, оне се могу употребити само тамо, где се помоћу јевтине природне снаге електрична светлост производи и с тога сијалице нису ни у једној већој вароши за улично осветљење употребљене. Поред тога ефекат осветљења, који се сијалицама добија много је слабија од истога броја гасних пламенова једнаке светлости. А то долази отуда, што у сијалицама љубичасти зраци предвлађују а друго што светлост долази од једнога таког конца а не од једне светлеће површине као што је н. пр. случај код гасних лампа.

И пламене лампе а и сијалице не одговарају дакле главном захтеву уличнога осветљења т. ј. да извори светлости нису сувише бљештећи да су у што мањем растојању и да нису одвећ слаби. Пламене лампе дају сувише бљештећу светлост а код сијалица светлост је скупа и недовољна.

У свима већим европским варошима сматра се још и данас електрично осветљење као луксуз а то се у осталом види и из примера, који сам навео, односно произвођења електричне светлости у сијалицама.

Али, кад се и наша општина решила, да у погледу осветљења тера луксуз, а друге прече потребе да их једва подмирује, онда треба гледати, да и тај луксуз, буде што мање штетан.

Чл. 17 треба дакле тако поправити, да једна пламена лампа има да се замени са 10—11 сијалица.

V. Цене осветљења и начин плаћања.

У чл. 29 одређена је цена и за једну сијалицу од 60 свећа а из уговора не види

се, да ли ће се и на којим местима такве сијалице евентуално употребити, или им је цена одређена само за то, да ако би општина захтевала сијалице с интензивнијом светлошћу да се зна, шта би имала у том случају да доплати.

Добро би било размислити о томе, како би се за улично осветљење могло употребити те сијалице од 60 свећа место оних од 16. Можда само на неким важнијим местима. Нарочито како би се могле применити те сијалице од 60 свећа за оно опште улично осветљење, за које општина има плаћати повластичару 80 000 динара годишње?

У чл. 32 одређене су цене за приватно осветљење и то за сахат горења једне сијалице од 16 свећа 6 пр. дин., од 10 свећа 4 пр. а за пламену лампу од 1000 свећа 60 пр. за сијалице од 60 свећа, које ће се општини рачунати по 14 пр. од једнога сата горења, за приватне није цена одређена.

Те цене за приватно осветљење, тако су велике, да ће се врло тешко моћи електрично осветљење код нас одомаћити.

За једну сијалицу од 16 свећа, која би горела 1500 сати годишње, плаћало би се према горњој цени 90 дин. годишње поред тога имао би да се сноси трешак око инсталације, кирије за електрометар, поправке односно мењања лампи, и т. д. Ако јене. ком н. пр. потребно 10 лампи, њега би би стало осветљење преко хиљаду динара годишње.

Истина обећава се у томе члану, да су то „Највише цене за приватно осветљење“ и повластичар „задржава право“, да те цене за неулично осветљење „обори“ или да абонентима одобри нарочити рабат према броју лампа и трајању осветљења.

Али, то је само проста обмана. Повластичар обећава нешто, што неће моћи испунити, јер кад би могао, зашто онда није то понуштање у цени, у уговору јасније одредио.

Она цена за приватно осветљење за које се у уговору вели да је „највиша“ чини ми се да је и најнижа.

Бар за сада нема изгледа да може бити знатно мања.

У Бечу н. пр. сахат горења једне сијалице од 16 свећа стаје 3 крајцаре. Тамо је такво електрично осветљење три пута скупље од истога таквог осветљења гасом.

Пре краткога времена, у Грацу расписан је стечај за подизање једне електричне централне станице. У Грацу као што је познато, становништво је већим делом доброга стања и има на 105000 становника, једно место дакле, у коме је на сваки начин, за електрично осветљење, издашно поље отворено. Међу оферентима била је и највећа фирма на континенту Сименс и Халске и иста је тражила за сахат горења једне сијалице од 16 свећа 3 крајцаре. Кад је варош истој фирми понудила да попусти на 2 и по крајцаре, она је ту понуду просто одбила. Стечај, који је варош Грац расписала за електрично осветљење, није остварен.

Пошто је дакле невероватно, да ће повластичар у стању бити, да лиферује јевтиније осветљење за приватне, онда нема смисла, да остане у уговору просто обећање, ако пак повластичар озбиљно мисли, да попусти што год од оне „Највише цене“, за „неулично осветљење“. онда нека се у уговору одреди колико ће одприлике то понуштање бити и кад ће напустити.

За приватно осветљење и иначе не даје концесионар никакве знатније олакшице. Једино према члану 35 да је десет метара спроводника и полаже их „ако се абоненти јаве пре него што се улично осветљење доврши“. И „абоненти, који поставе више од пет лампи сијалица добиће бесплатно 15 метара, они, који поставе више од десет, добиће двадесет метара“ и т. д. Ова концесија вреди дакле само за оне, који се јаве „пре него што се улично спровођење доврши“, а за оне, који би чекали да се сами увере какво је електрично осветљење и како функционише, они ће се разумети теже решити да узму електрично осветљење и то ће бити један од главних повода, што се и помепута повластица приватнима, само у почетку даје

Укратко дакле, цена електр. осветљења за приватне тако је велика, да се приватни неће моћи лако решити, да јевтино петролејско осветљење замене претерано скупом електр. светлошћу.

И онда каква нам је вајда од електр. светлости?

За гасно осветљење доказано је, да куд и камо боље одговара захтевима доброга уличног осветљења поред тога и производи кои се стварају приликом горења гаса и за које се доказује, да су чак и отровни, што је погрешно, ти производи не могу имати никаквог утицаја на здравље људско код уличнога осветљења, већ једино од извеснога су значаја за неулично осветљење, за осветљење у локалима без вентилације, и кад због скупоће не можемо по кућама увести електр. осветљење, онда је осујећена главна цел, за рад које се електр. осветљење и уводи.

У члану 33 нису одређене цене електричне струје кад има да се употреби за другу коју цел а не за осветљење. Није довољно да се само ограничи „да те цене не могу бити више од цена електричне струје употребљене за осветљење“. Једно што се на тај начин незна, дали ће овде важити одређене цене за општинско или за приватно осветљење а друго те би цене биле сувише велике за употребу електр. струје за индустријска предузећа.

Или вајда те цене нису стављене с тога, што би се могло лако показати како је електрична струја за индустријска предузећа више но два пута скупља од гаса.

Требло би дакле у уговор да уђе и цена електричне струје за индустријска предузећа те да се зна, колико се општина бринула, да извесне индустријске послове изазови и олакша а по моме мишљењу, искључивим увођењем електр. струје, да их спречи и отежа.

У чл. 34 требало би додати: Ова тарифа може се и мењати на захтев надзорне комисије или повластичара, али само у догвору с надзорном комисијом и по одобрењу одбора општинског.

У члану 36. требало би додати: ценовник електр. справа и другога прибора може се према приликама а на захтев надзорне комисије, мењати, али свака каква промена морала би се поднети одбору општинске београдске на одобрење.

VI. Фотометарске пробе

У чл. 44 додати: да надзорна комисија или онај кога она овласти, има права кад год се потреба укаже, да чини фотометарске пробе, како уличнога тако и приватнога осветљења.

Из истога члана да однадне све што се односи на извештавање и присуствовање повластица приликом чињења тих проба, и да резултати, до којих дође надзорна комисија или стручно лице, које буде од надзорне комисије односно општинске управе овлашћено, да фотометарске пробе чини, да ти резултати буду обавезани и за повластичара. Није потребно претходно извештавати повластичара када ће се те фотометарске пробе чинити јер нема основа да се сумња у коректност стручног рада надзорне комисије као о онога стручњака, који треба да је заклет, који би имао фотометарске пробе да чини. Од тих фотометарских проба имаће се користити само онда, ако се изненадно врше, али ако се претходно повластичар увек извештава, онда узалудно је и вршити их. Повластичар може удешавати, да буде довољно светлости кад се фотометарске пробе држе а иначе у редовним приликама може лиферовати онолику јачину светлости колику он за добро пађе

VIII Конвенционалне казне

Из Члана 49 да се изоставу речи: „ако би то било узроком повластичара или његовога персонала“, јер то се по себи разумје и не треба тражити да општина доказује, како се извесан случај доио узроком повластичара или његовога персонала. Ствар је повластичара а не општине да доказује, да извесан случај није се десио кривицом његовом или његовога персонала. Ако остане тај услов у уговору, онда ће повластичар лако моћи да избегава казну, бацајући кривицу на некога трећег, кога треба општина да хвата и кога редовно пеће моћи пронаћи.

Одбитак од два динара односно 20 пр. дин. за сваку пламену лампу или сијалицу, која не би била на време запаљена или се пре времена угасила, није никаква казна. За такве случајеве треба казнити повластичара бар са трипут већом таксом, но што дотична лампа стаје за једну ноћ горења.

У чл. 50. да се измени казна овако „у првом случају са 500 (место 200) а у другом са 200 динара (место 100). Ако се такви прекриви десе три пут у истом месецу, онда да губи половину месечне плате за улично осветлење (ове се казне односе само на тај случај. Ако се у ма које доба ноћи прекриве осветлење у целој вароши или једном делу вароши *на краће време*) за прекривуто осветлење преко целе ноћи да остану казне, као што су у уговору одређене. У овом члану као и претходном, да отпадне речи: „узроком повластичара или његовога персонала“, пошто се о томе нарочито говори у чл. 52.

Казне треба да буду строжије те да би имали веће превентивне вредности.

Из чл. 52. да однадне друга тачка од речи: „Пошто се такви случајеви могу десити само услед недовољне јавне сигурности“ итд. Ово би било испод достојанства једне општине, да се уговором с неким њеним повластичарем подсеће на дужност, која јој је законом прописана. У редовним приликама, повластичар сам а уз припомоћ општинске власти дужан је да чува своју имаовину. А општинска односно полицијска власт по дужности предузеће нужне мере, да се имаовина повластичара не оштети, евентуално, да пронађе онога, који је штету учинио. Неприродно је да се општина само према повластичару за електрично осветлење тако обавезује, и да му гарантује за све штете, које би се на његовој има-

овини десиле, кад до сад ни једном од својих повластичара, такве обавезе није давала.

Кад према другим својим повластичарима а и према грађанима, општина не може примати сличне обавезе, онда и с повластичарем електричне светлости не треба правити изузетка, јер поред тога што је то испод достојанства општине београдске и што је тиме дато повластичару прилике огромне рачуне да подноси општини, повластичар моћи ће још и да се користи кад год осветлење није као што треба, и да кривицу баца на другог и тиме да све конвенционалне казне учини илузорним.

Довољно је кад општина према члану 53. обезбеђује повластичара од сваке штете, приликом нагомилавања светине, јавних перада, рата и других сличних случајева, и тада ослобођава повластичара сваке казне за прекинуто осветлење и шта више надокнађује му према томе члану сваку учинену материјалну штету.

У чл. 54. треба објаснити, да ли се у елементарне догађаје или друге какве неодољиве силе, разумје и тај случај, ако се повластичару одобри, да за покретну силу употреби текућу воду, па кад се та вода смрзне, је ли и онда повластичар ослобођен сваке казне у случају прекинутога осветлења.

У чл. 55. да се објасни који су то „горе поменути случајеви“, који се изузимају, и услед којих повластичар не би био одговоран за несретне случајеве или штету „нанесену ма коме било, инсталацијом или експлоатацијом осветлења“

VIII Трајање, откуп и пренос повластице.

С чл. 57. оставља се повластичару рок од две године дана за довршење осветлења „у целом варошком рејону, предвиђеном овим уговором“ а не мотивише се за што се оставља тако дуги рок, кад се зна да се ти послови могу много брже довршити. Поред тога да ли се има овај члан тако разумети, да ће тек после две године варош добити електрично осветлење или ће поједини делови вароши бити и раније осветљени. Ако је овај последњи случај тј. ако поједини делови вароши буду и пре две године електрично осветљени, колико ће општина имати да плаћа повластичару за такво делимично осветлење?

Да ли по појединачним ценама или сразмерно годишњој цени од 80.000 динара? Те две цене знатно се међу собом разликују и за то је нужно ако се остави рок од две године, који је по моме мишљењу дужи но што је потребно, да се поменута околност не изгуби из вида, и да се према томе, чл. 57. овога уговора допуни.

Чл. 60. треба прерадити и „да би се избегла“, као што се у томе члану вели „свака неизвесност о суми, коју би општина имала да плаћа, цена коштања целе инсталације“ да се одреди на други поузданији начин, но што је то тим чланом одређено. По моме мишљењу требало би надзорној комисији ставити у дужност, да за време инсталације прикупља све податке о цени коштања целе инсталације, које ће повластичар признати као истините. За остале издатке по ориџиналним рачунима, које надзорна комисија има права да подвргне и контролисању односно цена, које у то доба буду владале.

И тако покушени податци имају да служе као основ за одређивање суме, коју би општина имала да изда повластичару у

случају откупа целе инсталације варошког осветлења.

Ово би био много поузданији начин за сазнавање праве цене коштања целе инсталације, но онај, који се у члану 60. овога уговора предлаже.

XI Опште одредбе

У чл. 70. последњу тачку прецизирати тако, да ће се повластичару вратити кауција од 20.000 динара не кад, као што у овом члану гласи „кад експлоатација осветлења отпочне“ већ кад се доврши инсталација осветлења у целом варошком рејону, који је предвиђен овим уговором и кад се у целом том рејону буде вршила експлоатација бар по године дана.

У чл. 72 за „неодољиву силу“ важи она напомена код чл. 54.

На завршетку ових мојих примедба молио би још г. члана комисије, који је овај уговор израдио, да изволи казати, који ли су му уговори других, страних општине у којима је искључиво а и од чести, електрично осветлење усвојено, служили за углед, приликом израде овога уговора?

Колико сам умео, ја сам овим примедбама одговорио мојој дужности и савест ми је мирна што сам бар обратио пажњу одбора а нарочито наших стручњака у одбору на главне мане, које по моме мишљењу овај уговор има. На одбору је сад да оцени у колико су моје напомене умесне и да реши, хоће ли да усвоји овај уговор с нама, које сам овде побројао и хоће ли да прими огромну одговорност за све штетне последице, које ће по моме мишљењу од овога уговора, ако се не измени, грађани наше вароши имати да снесу.

25. Јула 1891. г.

у Београду

Др. Марко Т. Лео

ВАНРЕДНИ САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

(ПО СТЕНОГРАФСКИМ БЕЛЕШКАМА.)

држан 1. Августа 1891. год.

Председавао председник Милован Маринковић.

Председник. Састанак је отворен. Молим вас чујте протокол прошлог састанка. (Секр. чита. Прима се).

Прошле седнице реш ли смо: за Китуса о постављању тротоара у извесним улицама за Панту Манојловића о изради шеталишта од Лондона до вој. академије, о помоћи стрелцима у 300 динара и о Цикосу. Тада није био довољан број за нове предмета и молим вас да то сад одобрите (одобрава се)

Б. Новаковић. Од „Лондона“ па на ниже до војне академије таква је прашина да ономад једна кола у мало што нису прегазила дете код министарства грађевина. Да не би тога било и у будуће и да би се избегли несрећни случајеви, ја мислим да би онај пут требало запречити док се не оправите да нико њиме не пролази. Сем тога ја би био мишљења да се забрани пролаз колима кроз све улице у којима се подиже калдрма. Осем тога ваља ставити у дужност кварталиницима да пазе да се не јури колима преко таквих улица јер би лако могло бити несреће.

Председник. Ја примам ту напомену као умесну и забранићу пролаз улицама у којима се врше оправке или калдрмисање.

К. Главинић. Треба да се уведе као правило да се свуда где се калдрма прави забрани пролаз јер се саобраћајем смета у раду и прави се метеж.

Председник. Примам то.

Б. Новаковић. У чл. 43 уговора са Цикшем ми смо казали: повластичар је дужан да за све време трајања повластице прати практично развиће на пољу електро-технике и све што се покаже као боље и јевтиније да уводи код нас. Но ту није казано: ко ће бити меродаван да га на то нагна и ко ће да га упуту на употребу извесног практичног и јевтинијег проналазак: да ли ће то бити надзорна комисија или суд научара — или ко други?

Марко Велизарић. По моме схватању надзорна комисија има да се стара о извршењу уговора за осветлење у опште, па са ту разуме и све оно за шта пита г. Ђока јер је то све предмет уговора.

Мата Јовановић. При претресу овога члана ја сам говорио и објаснио сам да повластичар неће морати да сваког часа чини измене у инсталацији осветлења чим каква новост из електро технике о осветлењу изиђе, него кад ми видимо да је која од великих вароши поред електричног осветлења усвојила нешто ново па се то ново показало као практично, да у том случају има надзорна комисија права да и нашег повластичара позове да ту новину и код нас уведе — дакле тек онда пошто је се показала и практичнија и јевтинија и т. д.

Б. Новаковић. Ја сам хтео да се одклони свака сумња.

Р. Драговић. Ја сам претпрошле седнице напоменуо да би савеску улицу требало мало оправити кад је није могуће сад калдрмисати коцкастим каменом.

Председник. Ја сам наредио раније инжињеру за ту улицу да начини предрачун о оправци и то ће се учинити.

Л. Дашковић. Пошто је оборен од стране више власти уговор с оцачаром о чишћењу димњака у Београду, то ја мислим да би се таксе за чишћење димњака могла свести на половину (врло добро, тако треба).

Председник. Пристајете ли да се оцачарима смањи такса у пола.

Ђока Новаковић. Шта би с мојим питањем односно уговора с Цикшем?

Председник. Ја мислим да је се одбор сложио с објашњењима г. Мате о чл. 46.

К. Главинић. Ово питање није дефинитивно свршено а треба то учинити. Ну, још је да се ствар још сад прецизира те да би се избегли сукоби. Ми можемо нешто сматрати као практично и добро и тражити да га и повластичар примени а он то може сматрати као још неопробано, и не практично и ко ће бити суђаја кад се то деси?

М. Јовановић. Редакција гласи: да је повластичар обавезан да за време трајања повластице прати развитак и проналазке на пољу електро-технике и да сваки бољи проналазак било у производњи електричне струје било светлости заведе у инсталацију београдског осветлења тако како би ова остала увек на висини сувремене науке и практике. То је била моја редакција и ја сам је објаснио тако да се неће сваки проналазак уводити код нас чим се појави док се

претходно не опроба где год код већих вароши где је електрично осветлење раније уведено и не покаже као практично, међутим кад се опроба и покаже практичним на неколико таквих места, онда ће и наш повластичар бити дужан да то заведе и код нас. Сад да ли би било боље да се још каже; о томе ће решавати надзорна комисија или ће се то без тога разумети, из општих дужности надзорне комисије према повластичару, ствар је схватања а ја са своје стране налазим да се та дужност разуме и да ће је вршити надзорна комисија.

М. Марковић. Код речи *уведе*, могло би се додати „по споразуму с надзорном комисијом“.

М. Велизарић. У уговору стоји: да је повластичар дужан увести сваку новину, која би била практичнија и јевтинија, према томе је надзорна комисија дужна да се стара о извршењу тога захтева. И на случај кад би комисији, која је одређена да се стара о извршењу уговора, дошло до сазнања да је нешто практичније и јевтиније пронађено она би имала право захтевати од повластичара да и он то и код нас примени.

М. Јовановић. Из општих одредаба водите да је надзорна комисија надлежна за ово јер стоји да се она бира из три члана и 2 заменика за овакве послове.

М. Марковић. Ја узимам да је за ово надлежна надзорна комисија. И рецимо кад би она позвала повластичара да нешто учини па он не би хтео — шта би онда настало Тражили би се научници, стручњаци и они би решили ствар.

Б. Новаковић. Кад би се такав случај десио онда би доиста неко трећи имао да реши ствар.

Председник. Како г. г. одборници разуму ову ствар: да ли мисле да треба примити допуну коју предлаже г. Ђока или остати на разумевању г. Матином да је за ово надлежна надзорна комисија?

А. Одавић. Ја мислим да је овакав текст чл. 46. потпуно довољан. У осталом не би било ружно, да г. Ђока каже што би жељено да се дода:

Председник. Г. Ђока мисли да би требало казати ко би био надлежан да цени стоји ли случај чл. 46 или не а ми мислимо да се разуме да ће за то бити надлежна надзорна комисија. Да ставимо на гласање: које за то да остане овај члан како је усвојен, тај ће казати за, а ко је та би га требало допунити — против. (гласали су први и последњи именовани међу присутнима у седници — против; сви остали за, осем 13-га који се тренутно није ту десио).

К. Главинић. Трбало би наредити да се доведе у ред она калдрма на раскрсници дубровачке и богојављенске улице. (Учиниће се).

А. Одавић. У дубровачкој улици готов је тротоар и с једне и с друге стране осем пред радњом Спасоја Стевановаћа и кућом Томче Костића и ја бих молио да се и то доврши (учиниће се).

Соломон Азријел. Ја сам пре 2 и по месеца тражио да се одреди цена и мера кифлама, векнама ит.д. па још ништа нема?

Председник. Ја сам прибележио ту ствар те да по њој учиним што се може и треба да учини али још нисам дотрао до згодног начина како ћу то да извршим. Но ја ћу се пожурити да се дође до помоћи и у томе питању (прима се к знању).

Сад изволте чути једно писмо управе водовода односно Кенига предузимача за полагање цеву.

Секретар чита писмо

Председник. Као што сте изводели чути предузимач Кениг не ради онако како се обвезао и водоводна комисија предлаже шта треба, чули сте и мишљење адвоката општинског и сад изволте говорити.

Б. Николић. Кад водоводна комисија тражи да се послови врше брже на штету Кенига, има ли од куда да се наплати?

К. Главинић. Има кауције у 30.000 дина и ненаплаћене зараде. А треће, њему се при свакој исплати задржава 10% за извесно време — дакле гаранције има довољно.

М. Велизарић. Наш адвокат вели, да би требало ову ствар поверити некој стручној комисији; а ја не делим то мишљење јер је баш наша водоводна комисија састављена искључиво из стручних људи, за то је за мене њихово мишљење меродавно, па како она каже, тако треба и да буде.

М. Марковић. Према свему овоме што је прочитано и на питање г. Марка ја бих имао ово да кажем.

Комисија водоводна, она је стручна комисија али је она орган општински а општина је једна спорна страна на спрам повластичара. И кад би био спор постоји ли некакав практичан а јевтинији проналазак, онда не би ту могла да даје меродавну одлуку ова општинска комисија него неко трећи. Дакле општина треба да констатује ово стање послова Кенигових и ако дође до парнице онда ће општина имати у својим рукама један доказ о стању које постоји јер на томе радови не могу непрестано остати него се морају вршити а кад се констатује шта се затече онда се има доказа па ма се стање радова доцније ма како изменило.

Ја мислим да ми треба да усвојимо предлог комисије с мишљењем нашег правозаступника.

Ђока Новаковић. Не могу да говорим јер немам уговора пред собом.

К. Главинић. У једној алинеји тач. 7 услова с предузимачем стоји, да је за оцену квалитета набављеног материјала у погледу на услове, меродавна једино управа водовода и повластичар је дужан покоравати се управној одлуци. На случај да он не би хтео усвојити одлуку, управа има права да материјал на ризик или на трошак предузимача замени и да поступи по чл. 14 ових услова

Б. Новаковић. Према овој изјави г. Главинићевој, ја видим да управа водовода има права да натера овог предузимача да добро ради и да га казни за то што не ради како је уговорио. С тога нека се остане при њеној одлуци; иначе ако се стану за све неспоразуме да траже вештаци — неznam шта ће бити с послом.

М. Марковић. Комисија је употребила своје право и оставила предузимачу рок до ког најдаље има шта да уради па он то није учинио и сад шта остаје друго но да се констатује његово неиспуњење уговора и употреби казна.

К. Главинић. Ово што тражи општ. правозаступник, може бити да је основано на законским прописима али у овоме случају немогуће је то испунити. У оно доба кад је управа водовода писала овај акт 26 или 27 Јула, постојало је оно стање које је тамо поменуто, али оно не постоји

и данас. Од тога доба има неколико дана и доста је послова већ посвршавано па ако би се сад одредила комисија она би нашла са свим друго стање. Сем тога комисија неби могла да констатује стање радника; оно би данас репимо и могло бити довољно док је раније било недовољно. Јуче су радници седели цео дан јер немају материјала и то би још могло да се констатује.

М. Марковић. Строго кад се узме ова ствар неби требало да дође пред одбор јер он је усвојио уговор по коме је предузимач обавезан да се у своје раду управља према захтевима управе водовода. Но кад он то вије чинио, неће нам ништа сметати да, према мњењу правозаступника то констатујемо комисијски како би смо после спор водили лако имајући доказа у шакама.

Б. Новаковић. Овде је, како сам чуо остављено да суди комисија. Разуме се да она као суд треба да има факта и дата. Ја мислим да је се о томе водило рачуна и да факта има и стога треба пречистити с њиме.

К. Главинић. Господо, акта постоје код управе водовода да смо ми њега на време извештавали и тражили да има већи број радника и он каже: ја имам радника доста ја сам радио довољно и т. д. Кораспонденција постоји између управе и предузимача. Ми смо дакле радили све што смо могли и сматрали смо да су за предузимача безусловни обавезни ови специјални прописи па нисмо могли другаче да урадимо него да известимо суд општински ради његове одлуке. Таку одлуку нисмо могли да примамо на се него смо морали да тражимо одобрење. Као што знате, предузимач је пристао да се без апелате подвргава прописима овога уговора по којима спорне тачке решава водоводна комисија.

А. Одавић. Ја из оне тачке услова коју је навео г. Главинић видим да комисији никаква одборска одлука не треба. Онде је изриком казано да су одлуке управне меродавне и нема апелате противу њих. И кад је тако, онда на што и водоводна комисија и адвокат предлажу образовање неке друге комисије, мимо постојеће!? Ја у осталом и не знам кога би смо одредили него та иста лица. А одредили би их за то што је тим људима најбоље познато стање радова. Једино бих желио да знам: да ли је општина Београдска испунила обавезе према предузимачу на време и ако је, онда је чисто и јасно да треба примити предлог водоводне комисије.

К. Главинић. Општина је испунила и испуњава своје обавезе, а што се овога констатовања тиче, ми смо имали неколико случајева да су сви услови потпуно испуњавани од стране управе ма да је се предузимач жалио да је оштећен једним нашим поступком с 2000 динара. Он није био затрпао ров на време; пала је киша и натрпала пуно муља у ров око цеви положених. Ми смо га натерали да то очисти. Он је доказао да то није ништа и да је то шта више добро што се змља натрпа око цеви но ми смо били противни мњења и натерали га да уради по нашем нахођењу. Ми имамо пуно таквих ситуација и ако будемо тако око свачег одређивали комисије биће доста посла. Но најпосле да учинимо оно што нам се предлаже те да после немамо муке с овим спором.

М. Марковић. Овај акт и ја схваћам онако како га је схватио правозаступник

а из говора г. Главинића као да он има другачији значај.

У акту стоји да комисија предлаже да се ово и ово учини. И према таквом предлогу даје правозаступник своје мишљење и ја налазим да је оно коректно.

А ако је пак да се само извести општински суд, као што г. Главинић наглашава онда је то друга ствар. Према садржини уговора ово не треба да дође пред нас, али кад је већ ту, онда треба да је исправимо тако: да по овим споровима а на основу уговора има да решава управа водовода и своје одлуке да нам просто саопштава ради знања.

Председник. У прилог овога хоћу и ја да кажем да управа тражу да суд одобри оно што мисли да треба одобрити. Ја сам мислио да то не треба да сврши општински суд без сагласности и и припита одбора и са тога сам ствар и изнео пред вас те да тражим ваш приставак да се нешто уради што није урађено и о чему управа водовода тражи упута. Међу тим да би одбор имао пред собом и једно стручно мишљење, ја сам дао ствар адвокату и његово мњење ви сте чули.

С тога ја мислим да би требали да примимо овај предлог па да идемо даље.

Соломон Азријел. Ја бих желио да знам, да ли је предузимач ово што је изradio, урадио добро и по уговору?

К. Главинић. У акту је речено како ради. Међу тим оно што је примљено, то је добро јер ми не дамо да буде рђаво или песаобразно уговору. Али ствар је овда у томе, да он оклева с послом и не ради с оноликом снагом с којом би могао да сврши на време све што је погодио. До сад требао је да сврши више 3000 метара него што је свршио. И ако тако потера и даље, онда неће бити готов до Маја ни с половном посла око полагања цеви.

Соломон Азријел. Ја мислим ако је иначе добар предузимач онда га не треба много кинити већ бити мало блажи те ће боље да ради.

Мата Јовановић. Ми чујемо како је он „добар“ из извешћа комисије у коме она вели да је више пута имала с њиме неприлике. Ја сам из љубопитства посматрао шта општински надзорни инжињер радио. Он мора да се скине и да учи онога шта набија олово како ће то да уради. И као тако раде и други па и чланови комисије. онда мора најпосле испасти добро. Предузимач нема ни довољно ни вештих радника јер ја имам уверења да надзорни инжињер мора да показује како се што ради само за то што радници сами не знају.

К. Главинић. Комисија је чинила све што је могла ма да је и сама нападата у јавности и више попуштања не може бити. Кад он има раскопаних 5000 метара канала па то стоји месец дана отворено, и кад он место да ради са 300 радника, ради са 120, или да нема олова или песка за рад, па на напомене наше он ништа не поправља, онда се не може даље попуштати. Ми морамо да се држимо услова и морамо га казнити по уговору чим приметимо да ради противно њему.

Бока Новаковић. Ми треба да имамо на уму овај члан 14. По томе члану он се у свему подвргава суду управе водовода и што она нађе, он треба да ради. Ако се не повинује њеним захтевима, онда она има

права да му без пресуде одузме тај посао и за то сам ја мало пре изјавио, да је управа водовода на сваки начин прибавила доказа да он није радио по уговору.

И кад доказа има, она пек с њиме и раскрсти а ми да не улазимо у ове ствари ни делимице ни сасвим.

К. Главинић. Ако мислите да посао треба да буде на време готов, онда ми морамо радити тако како предлажемо.

Да би посао био на време готов ми морамо да небаavimo радника свију врсти и за копање и за полагање и за надзор — кад то предузимач неће. Он шта више нема свога палир, већ и на њему штеди и наш му палир помаже.

А. Одавић. Пошто се из напомена г. Главинића и Марковића види, за ово је надлежна да реши комисија и она то и треба да чини.

Милутин Марковић. И са тога гледишта овакве ствари не треба да долазе пред одбор што се одбор састаје ређе па би могли послови да се због тога задрже а то би било штетно. Ја мислим да се строго поступи по уговору.

Мата Јовановић. Ја из овога уговора и услова видим јасно да управа има права да раскида уговор или делимично или сасвим и ја усвајам јер у исто време увиђам и преку потребу да се то учини.

Ви видите колико је улица поривено и да се слабо ради. Осим тога у Душановој улици чека се да предузимач намести цеви па да се даље ради. То исто и у Балванској улици и на многим другим местима.

Ја сам за то да се прими ово мишљење.

Председник. Дакле усвајате ли извештај (усвајамо) И то с тим да сама управа врши тај посао па само да извештава ради знања и одобрења.

А. Одавић. Ја мислим да би боље било да се каже: одбор прима к знању и одобрава рад водоводне комисије.

К. Главинић. Усвајате ли да се онако и други послови свршавају и да се комисија не обраћа за све вама? (усвајамо)

Председник. С овим је дакле свршено, сад даље.

А. Дашковић. Сећате се господо да смо шпиритус ослободили трошарине општинске за то што је држава ударила доста на њега. Тиме се општина штети јер људи сад кашаре те ракију уносе као шпиритус сам да би избегли плаћање трошарине.

То би требало уредити некакo

Председник. У свези с тим напоменама ми имамо и једно саопштење трошаринске управе. Она је узапигла пиће које има 30 гради а означено је као шпиритус, пошто га није хтела да сматра као шпиритус и пита шта ће да ради.

Бока Димитријевић. Шпиритус мора имати 96 процента чистог алкохола или 36 гради јачине и што је испод тога то није шпиритус него љуга ракија итд.

Раденко Драговић. Шпиритус може бити и 15—20 гради. Поручите фабриканту па ће те се уверити да ће те и такав добити (чује се: није тако). Поручите код Марковића и комп. па ће те се уверити.

К. Главинић. Ја мислим да се зна колико мора имати јачине шпиритус. То је 90 степени алкохола или 36 гради. Што је испод тога то је ракија.

(свршиће се)

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГА СУДА.